

Knockin' on heaven's door en Losing my religion?

HENK-JAN SEESINK

Uden, M. van, Pieper, J. & Zondag, H. (2014). *Knockin' on heaven's door. Religious and receptive coping in mental Health*. Aachen: Shaker Verlag.

ISBN 978-3-844-02696-2. 222 blz.

Zondag, H. & Uden, M. van (2017). *Losing my religion? Religious and spiritual coping in times of individualisation*. Aachen: Shaker Verlag.

ISBN 978-3-844-05179-7. 128 blz.

In 'Knockin' on Heaven's Door' (2014) en 'Losing my religion?' (2017) wordt de lezer meegenomen in een zoektocht naar de verhouding van religieuze coping tot welbevinden, gebed, pastorale zorg en narcisme in een voornamelijk Nederlandse doelgroep. Door inspanningen van Pargament en collega's is de relevantie van religieuze coping in de Amerikaanse context in verschillende studies aangetoond. De twee boeken maken duidelijk dat religieuze coping ook in Nederland bij een religieuze doelgroep waardevolle informatie kan opleveren. Door te starten met het meest recente boek

wordt de religieuze coping in de Nederlandse context omtrent de expressieve individualistische cultuur en de groei van subklinisch narcisme besproken. De uitgebreide studie concludeert dat er nauwelijks verbanden bestaan tussen deze ontwikkeling en religie of spiritualiteit. Er zijn wel aanwijzingen dat mensen die veel waarde hechten aan autonomie weinig gebruik maken van religieuze activiteiten en bijbehorende coping. Daarnaast werden in deze studie enkel zwakke correlaties gevonden tussen welbevinden (minder angst en verveling) en religieuze coping. De auteurs interpreteren de resultaten als verminderde relevantie van religieuze coping. Als alternatieve interpretatie geven ze aan dat religieuze coping mogelijk relevanter is als iemand veel lijdensdruk ervaart. Het laatste vormt ook een gemiste kans van de auteurs om voor klinici belangrijke informatie naar boven te halen. Ze geven aan dat ook cliënten uit de geestelijke gezondheidszorg meegedaan hebben aan het onderzoek, zonder het verschil tot de algemene steekproef te beschrijven. Als hulpverlener zou ik mij het boek *'I touch the sky when my knees hit the ground'* wensen om diepgaande religieuze of spirituele

transformaties tijdens de beleving van een crisis in kaart te brengen. Miller en C'de Baca (2001) hebben in *Quantum Change* hier al over geschreven. De *Surrender Scale* (Wong-McDonald & Gorsuch; 2000) zou dit fenomeen 'overgave aan God' als religieuze coping in een christelijke doelgroep deels in kaart kunnen brengen.

In het tweede boek (2014) wordt een bijzondere focus gezet op de receptieve coping. Hier gaat het om een houding van algemeen vertrouwen ondanks oplopende spanning en problemen, waarin geen sterke relatie tot een persoonlijke God gesuggereerd wordt. De religieuze schalen van Pargament leunen sterk aan een persoonlijke godsbeleving, die volgens de auteurs in Nederlandse context minder gebruikelijk is. Nu worden ook resultaten vanuit de geestelijke gezondheidszorg besproken. Voornamelijk de ervaren 'geestelijke strijd' geoperationaliseerd vanuit een negatieve religieuze coping blijkt een negatieve samenhang met welbevinden te hebben. Voor klinici die met een christelijke doelgroep werken, biedt het boek ook een relevante meerwaarde voor de klinische praktijk door de relatie

van de persoon tot God tijdens de confrontatie van problemen in kaart te brengen (zie ook tabel 1). Als de problemen oplopen, welke rol heeft een christen (actief of passief) en welke rol geeft deze christen aan God (actief of passief) om ermee om te gaan? In het boek wordt deze verhouding ook gekoppeld aan vormen van gebed. Iemand met een voornamelijk samenwerkende religieuze coping geeft God en zichzelf een actieve rol in het oplossen van het probleem. In een meer zelf-directieve houding is de christen zelf

aan zet (actief) zonder God sterk erbij te betrekken (passief). In een afwachtende houding wacht cliënt af (passief) op Gods ingrijpen (actief). Bij een receptieve coping is er een zodanig sterk basisvertrouwen dat het uiteindelijk ook zonder aanzienlijke inzet van de persoon of God (beide passief) uiteindelijk goed zal komen. De cliënt kan hiermee samen met de therapeut via de indeling woorden geven aan de spirituele dimensie binnen het bio-psycho-sociaal-spirituele model (BPSS). Daarnaast biedt het laatste hoofdstuk uit het

boek een behulpzaam meetinstrument om de behandelvoortgang op de spirituele dimensie bij een christelijke doelgroep te evalueren.

REFERENTIES

- Miller., W. R., & C'de Baca, J. (2001). *Quantum Change. When Epiphanies and Sudden Insights Transform Ordinary Lives*. New York: Guilford Publications.
- Wong-McDonald, A., & Gorsuch, R. L. (2000). Surrender to God: An additional coping style? *Journal of Psychology and Theology*, 28, 149-161.

Ik God	ACTIEF	PASSIEF
ACTIEF	SAMENWERKEN	AFWACHTEN
PASSIEF	ZELF-DIRECTIEF	RECEPTIEF

Tabel 1 Vormen van religieuze coping